

EDINOST

čaja — izvzemši ponedeljek — vsak dan jutraj. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega 20, I. nadstropje. — Dopolni naj se po pošto uredništva. — Nefra. — se ne sprejema, rokopi si ne vračajo. — Objavitelj in odgov. — K. Stefan Godina. — Lastnik: uredništvo lista. — Tisk: — št. — Na črtna značka na mesec L 6.—, pol leta L 32.— In celo leto L 60.—. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 stotink. — Oglasi se računajo v širskosti ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 40 stot; osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L 1.—, oglasi denarnih zavodov mm po L 2.—. — Mali oglasi po 20 stot. beseda, najmanj pa L 2.—. — Oglasi, naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Od Vzhoda prihaja luč!

Večerno izdanje grške »Tagespost« od 5. t. a. je prineslo dopis iz Trsta, razpravljač o osebovanju jadranskega problema. Zanimiva so izjava grškega lista za nas zlasti tudi zato, ker tam vsebana navedena skladno so lajšajo z našim članicem, priobčenim v ne- jasnem izdanju pod naslovom »Jugoslavija in politika«, kjer je rečeno, da je od Vzhoda pri- akovati — luč!

Nelito v delah ob Adrij — tako začena menjeni dopis — se kupi od dne do dne ter napoveduje tudi v sporu med Italijo in Grsko naj vprašanja Dodekoneza (Dvanajstih otov). Na sploh sta Srbija in Grška tako delovali roti Italiji, da je uspehi te poslednje zide iz- dokopani. Aličtjeva misla v Albaniji je po- resrečila in je izpraznila Valone s klenjem itvar. (Dopis je bil namreč pisan pred izpra- žitvijo). Trgovci in pripadniki italijanske dr- zve so dobili od svoje vlade nasvet, naj take- tapuste Valone, Bari in Brindisi sta prenapo- čena beguncer iz Albanije, posebno iz Valone, tudi črnogorsko vprašanje more prinesiti neti- na, za spore. Z ene strani Jugoslavija ne misli na izpraznitev Črnogore, katere begunci (pri- isti bivšega kralja Nikole) so našli v Italiji go- tolubije; na drugi strani pa začena te dni zo- set z vso silo agitacija za priobčenje samostoj- nosti Črnogore in ima ta agitacija v Italiji glav- no oporo. Kravji spopadi na premirni črti med italijo in Jugoslavijo, dogodki v Splitu, Trstu in Juljski Benečiji so znani.

Graf Storza in Trumbić bosta navzoča v Londonu na mirovni pogajanjih, ki se brzo- vno prične že te dni — s sovjetskimi Rusijo. To vrtilko porabi v to, da se zpet prične di- ktna pogajanja za rešitev jadranskega pro- blema. Dobrohotno posredovanje Francije in Anglije za vzpostavitev sporazuma ni izključno, m to tem manj, ker hoče Jugoslavija — pred- štiti entitnim državam dogodke na Jadranu. Posredovanje Francije in Anglije pa se bo ome- slo le na to, da izpodbije pri Italiji več oti- nljivosti. Kajti Francija in Italija sta si- cer ezani nepravilno od nedavne, ponovne za- tovitve, da ne prikrivajo priznavate določi- lonskega pakta!

Kar pripoveduje grški list da ta, je sicer zanimivo, vendar, ali ne prihaja za nčogar nič resenotivnega, nič novega, nič, kar bi ne bilo te znano verjetno opazovanje velovanja in v- venja med Italijo in Jugoslavijo radi jadranske- ga vprašanja. Tudi po mojem mnenju, da o dogodki prehiteli tedev tržaškega dopisa- ja grškega lista, češ, da sta Francija in An- glija vezni od določen londonskega pakta. Dopis je bil pisan pred podpisom sporazuma med Italijo in Albani. Varna postavka v lon- donskem paktu pa je bila tudi Albanija. Lo- gični učinek tega sporazuma, oziroma umika Italije iz Albanije, je torej ta, da je londonski akt že kršen v važni točki, rekli bi preluk- sjan. In če uvažujemo še dejstvo, da londonski akt ne priznava Italiji Reke — ki pa jo ta dr- zava nepretrgoma in neoposredno zahteva — in če uvažujemo nadaljnje dejstvo, da je bil ta akt tajno sklenjen med Italijo, Anglijo in Francijo, in da ga Ameriki ne hotela priznati, potem je že opravičena sodba, da je imenno do- lomnika grškega lista o obvezni sili londonske- ga pakta za Anglijo in Francijo — zelo proble- matična, dvumislečna vrednost. O vprašanju ve- žavnosti londonskega dogovora se bodo gotovo čili še hudi boji, da moremo reči, da stvar visi v zraku.

Zaključek tu god navedenega odstavka v tržaškem dopisu pa vsebuje ugotovitve, ki si- cer tudi ni nova za nas, ki pa odgovorja resni- ci, s katero pa treba računati, da se bosta An- glija in Francija zmenili — in se to le morda — le na nekako dobrohotno posredovanje, ali, drugo besedo: da ne mislite zastaviti nobene krepke volje, niti kakšne odločnosti za rešitev ja- dranskega vprašanja, ki bi bila zadovoljiva za obe strani, tako, da bi vsaj do neke mere da- jala jamstvo, da ne pride do novih katastrof radi tega vprašanja!

Rekli smo že: ugotovitve v grškem listu ne pomenja nič novega. Dogodki so nas že davno govedli do tega izpiznanja. Saj ravno to iz- piznanje je bilo, ki je narokovalo nobeni član- karju mince modelje opozoritev, da od zapada ni pričakovati ničesar dobrega, in pa vrtilko: da le od Vzhoda more priti — luč!

Tako kličemo tudi danes, ne le evropskemu svetu, ampak vseh Evropi, vsemu človeštvu, ne da bi s tem zagrešili kako neodobroto, ne da bi prihajali v protislovje sami s seboj, ker si- cer odklanjamo boljševizem, posebno pa — nje- gove metode. Kajti, to eno je gotovo: da bolj- revizem, kakor se je uveljavil v svojih prvih potezih: ni bodosa Rusij! V našem nemškem listu smo čitali že dni temu, da je boljševizem kuga, ali to kuga da je Rusija blizu že preb- lela! Ta bo gler demokraciji v vsaki žlici svetlega organizma, porušil do tal vse pregraje, ki jih je nje nesrečna in zelo tudi nesvarno po- gubljenja čestitstva in avtoriteta prednica po- stavljala med človeka in človeka — ali ta bo- dosa Rusija bo vse kaj drugega, nego je bila čestitstva: bo nacionalna Rusija, bo slovenska! Borba Rusije za neodoljivost njenih narodnih anej, nam priča bolj jasno in z neopodbitnimi dokazi, da današnja Rusija ni le Rusija Le- nina, marveč tudi in to predvsem Rusija Go- golja, Tolstega in Dostojevskega, ki so z vsem svojim umetniškim delovanjem predvidevali in pripravljali ta današnja vstajanja Rusije kot nosilce velike, svet preobrazboje idej. Ni le volja do brambre priobčenih socialnih pravice, ki navdušuje ruske boljševiste čete v boju s Poljsko (ki igra žalostno ulogo hitpa- zapada in imperijalistične politike entente), pač pa tudi narodna ideja, volja in moč v nje- nih narodnostnih mejah združene velike Rusije. Mi smo že neštetočkrat pisali in dokazovali, da je zve komedijsko delo takezovane »miro- ve« konference — brez volje in brezsmisel- no, dokler ne bo pri preureditvi Evrope so- odločala tudi Rusija, ki jo je ententa s takim preziranjem izločila iz kroga izbranih. Dana- šnji dogodki potrjujejo naše dolazovanje na vsej črti, in ententa uvideva danes, da so sta- len mir v Evropi možen le tedaj, če ga pri- pravi in podpiše tudi Rusija. In ko pride do tega — in pride v kratkem — bo neobhodno potrebna popolna revizija vseh »mirovnih« pogodb, sklenjenih v Versaillesu in S. Germainu, postane Pariz drugi Brest-Litovsk, žalostna epizoda v borbi narodov za odklepanje iz vsako- jakih kapitalističnih in imperijalističnih verig, naj nosijo že londonsko, pariško ali rimsko maslo!

Rusija bo z jasnim izgledi svoje uredbe na podlagi načel politične svobode, demokratiz- ma, gospodarske in socialne pravčnosti delo- vala zgledno na vso ostalo Evropo in na življe- nje vseh drugih narodov! Zato pravimo in kli- čemo s polnim uverjenjem: Od Vzhoda prihaja luč!

Rusija bo z jasnim izgledi svoje uredbe na podlagi načel politične svobode, demokratiz- ma, gospodarske in socialne pravčnosti delo- vala zgledno na vso ostalo Evropo in na življe- nje vseh drugih narodov! Zato pravimo in kli- čemo s polnim uverjenjem: Od Vzhoda prihaja luč!

Besede in dejanja

Ko Italija sprejme v svoje šole slovenske, hrvaške in srbske mladeniče... se Italijani zbuje kakor iz »grdih sanj«, je dejal italijanski minister za zunanje stvari graf Storza v rimski zbornici. Tuhtli smo o zmlatitv besed in ga ne moremo pretulati. Kaj pomenijo? Željto, objlubo, ali — očitnje? V kakšne šole hoče sprejeti Italija jugoslovnsko mladičvo? V ita- lijanske, ki naj bi jih sistematično poučevala? Zakaj naj bi se potem Italijani zbudili iz »gr- dih sanj«? Ne, zmlatitv teh besed mora biti ne- popolnoma napačna, to je, da nam uradna Italija tam daleč v Rimu zopet objlublja ju- goslovnske šole, ki bi jih vzdrževala država. Lepe besede, se lepše objlube, ki pa smo jih že slišali tisočkrat vse od ne, ko so nas »od- rešili«, a ki so ostale le — objlube brez ude- je. Rim je dal — Trst vzeti; osrednje obla- sti v Rimu so nam sveto zagotavljale da do- bimo vse, kar nam gre — odgovorni faktorji v Trstu so se za hrbtom smejali nam in rimskim odredbam. Naše ljudstvo je izgubilo vsako za- upanje v osrednje in tukajšnje oblasti in ne bo verovalo ničesar več, dokler ne vidi — dejanj! Gospod Storza lahko govori v svet o najlepših namenih italijanske vlade in pripravi lahko- verno italijansko javnost (s poslanec vred), da že slišali tisočkrat vse od dne, ko so nas »od- na trdnj podlagi prijateljskega sporazuma med Jugoslavijo in Italijo, »ki bi mogel zajemati srečen razvoj gospodarskih in kulturnih kori- sti obeh držav.« Toda, vse delo italijanske po- litike in in v kraljestvu, v Parizu in Londonu, stremi popolnoma v nasprotno smer: da bi prepad med obema državama postal vse večji, vse globokejši. Vse, kar se godi z jugoslovns- kim narodom naj zasledeno ozemlju, je naj- bolj kričeč dokaz za to našo trditve. Našino so zadušili vse naše pravice, ne samo v javnosti, ne samo v uradih, na kulturnem in gospodar- skem polju, marveč tudi naše osebne pravice, in nas psujejo in napadajo samo radi tega, ker nas je rodila slovenska mati in ker si v XX. sto- letju pod upravo najbolj kulturne in svebodo- ljubne države upamo še vedno govoriti slo- vensko! Dveletno gospodarstvo vaše oblasti na zasledeno ozemlju dokazuje bolj od naših pri- tožb in obtožb, da delate vse, kar je v vaši moči, da italijansko — jugoslovnski spor po- stane neozdravljiv in — da se zastrepila vsako uspešno delo za jutrajšnji mir. Italijani sanja- jo, — kakor pravi Storza — silno grde sanje in se niso še zbudili iz ljublj. Albaniji.

Kako spadajo v ta ne preveč lepi okvir Dan- te, Mazzini in Cavour: tega ne razumemo in nas tudi nič ne briga. Dokazati smo le, da se zunanepolitični program Gledolija, ki smo ga slišali iz ust gafa Storze, odlikuje po nejasno- sti in neokretnosti. Ali v prospeh Italije, — to nam pokaže bodočnost; — minlost nam doka- zuje, da za vsaka politika, ki ne temelji na re- alnih tleh, razbije prej ali slej ob neizprosmem razvoju dogodkov, ki ne poznajo ne lepih in ne — grdih sanj!

Lloyd Georgeov govor o rusko-poljskem vprašanju

Po porazu se zvrta krivda za vojno samo na Poljsko — Zavezniki se vdali ruski zahtevi po neposrednih pogajanjih s Poljsko

LONDON, 10. Pred zelo pričakovanim go- vorom v zagledki dolni zbornici o rusko-polj- skem vprašanju je imel Lloyd George sestank z zastopniki »Trade Unions« in laburistične stranke, ki so bili sklenili, da bodo proglasili opčno stavko v slučaju, da angleška vlada napove vojno Rusiji. Lloyd George jih je presil, naj opuste vsako dolazovanje, dokler ne to po- dal tozadevnih izjav v dolgi zbornici.

Od 1630, ko se je prikazal Lloyd George v dolgi zbornici, so bili zasledeni vsi prostori in vse tribune. Med drugimi ameriški poslanik Davis in Krasin ter Kamenev, ki sta sedela blizu njega.

Zavezniki zahtevajo neodvisnost Poljske

Ministrski predsednik je najprej govoril o sedanjem položaju v srednji Evropi, nato je poročal kratko o zadnjih dogodkih in poudaril, da po mnenju angleške vlade poljska ofen- ziva ni bila upravičena. Ministrski predsednik je izjavil odkritosrečno, da se je začela ta ofen- ziva vključno francoskim in angleškim svaniom. Sovjetska vlada pravi, da boče upoštevati to dejstvo v mirovni pogodbi in da je upravičena na zahtevo poljskih jantev. Jaz se ne proti- vni toj točki in smem, da so se ne proti- vni tudi maben drugi zavezni. Toda jaz delam raz- liko — je pomenil Lloyd George — med jam- stvi, ki jih more zahtevati zmagovalna država proti poraženemu napadcu, in pogoj, ki vklju- čujejo uničenje državne neodvisnosti katerega naroda. Položaj je resen, in Evropa mora reči svojo besedo v prid poljski neodvisnosti. Ne- odvisnost Poljske in njen obstoj kot neodvisna država sta sestaven del evropske mirovne zgradbe, in nobena država, ki je pol nej pri- zedeta, bi ne mogla ostati mirna, če bi Poljska izgubila. Nova razdelitev Poljske bi ne bila samo zločina, temveč tudi nevarnost, in to de- jstvo je treba upoštevati kot prilogo naše po- litike. Zaradi tega smo se sestali v Spa.

Ministrski predsednik je nato omenil pogoje, ki so se oblikovali v Spa in očitbo, da se bo Italija neodvisnost Poljske ter ponov- il kratko dogledke do časa, ko je sovjetska vlada odklonila angleški predlog glede prenir- ja. Lloyd George je nehal, da je zelo sumlji- vo dejstvo, da je sovjetska vlada odgovorila na poljsko premirno ponužbo z dne 22. julija šele 24. julija.

Če bi se rusko-poljska pogajanja prekinala.

Nadaljeval svoj govor, je izjavil Lloyd George: Nismo ukrenili nikakršnih ukrepov v svrhu podpiranja kakršnegačoli napada proti Rusiji izven njenega ozemlja od časa, ko je angleška vlada izpremenila svoj politiki, toda če se pogajanja prekinejo, se bomo smatrali za upravičene, da opoznamo četa generala Wrangela. Še več: če se pogajanja prekinejo, vald boljševičkega vodenja, bo to pomenilo konec vsakega pogajanja za vzpostavitev tr- govinskih odnosov.

Zakaj niso zavezniki priznali sovjetske vlade?

Lloyd George je nato govoril o stališču ne- katerih angleških socialistov, ki trde, da an- gleška vlada ni demokracijska ustanova in po- udarjajo celo, da je oligarhična vlada. Jaz sem odločno za mir — je pripomnil Lloyd George — toda zaradi tega vendar nimate angleška zbornica, izvoljena praktički potom splošnega globovanja, in francoski parlament, katerega večina volčev je sestavljena od delavcev in kmetov, edino le namena uničevje vlade ruskih delavcev. Pochušol sem danes odposlanstvo »Trade Union« in mu odgovorjam. Rekli so mi: »Vi hočete uničiti rusko vladu samo zaradi tega, ker je revolucionarna.« Jaz poudarjam

bimo vse, kar nam gre — odgovorni faktorji v Trstu so se za hrbtom smejali nam in rimskim odredbam. Naše ljudstvo je izgubilo vsako za- upanje v osrednje in tukajšnje oblasti in ne bo verovalo ničesar več, dokler ne vidi — dejanj! Gospod Storza lahko govori v svet o najlepših namenih italijanske vlade in pripravi lahko- verno italijansko javnost (s poslanec vred), da že slišali tisočkrat vse od dne, ko so nas »od- na trdnj podlagi prijateljskega sporazuma med Jugoslavijo in Italijo, »ki bi mogel zajemati srečen razvoj gospodarskih in kulturnih kori- sti obeh držav.« Toda, vse delo italijanske po- litike in in v kraljestvu, v Parizu in Londonu, stremi popolnoma v nasprotno smer: da bi prepad med obema državama postal vse večji, vse globokejši. Vse, kar se godi z jugoslovns- kim narodom naj zasledeno ozemlju, je naj- bolj kričeč dokaz za to našo trditve. Našino so zadušili vse naše pravice, ne samo v javnosti, ne samo v uradih, na kulturnem in gospodar- skem polju, marveč tudi naše osebne pravice, in nas psujejo in napadajo samo radi tega, ker nas je rodila slovenska mati in ker si v XX. sto- letju pod upravo najbolj kulturne in svebodo- ljubne države upamo še vedno govoriti slo- vensko! Dveletno gospodarstvo vaše oblasti na zasledeno ozemlju dokazuje bolj od naših pri- tožb in obtožb, da delate vse, kar je v vaši moči, da italijansko — jugoslovnski spor po- stane neozdravljiv in — da se zastrepila vsako uspešno delo za jutrajšnji mir. Italijani sanja- jo, — kakor pravi Storza — silno grde sanje in se niso še zbudili iz ljublj. Albaniji.

Kako spadajo v ta ne preveč lepi okvir Dan- te, Mazzini in Cavour: tega ne razumemo in nas tudi nič ne briga. Dokazati smo le, da se zunanepolitični program Gledolija, ki smo ga slišali iz ust gafa Storze, odlikuje po nejasno- sti in neokretnosti. Ali v prospeh Italije, — to nam pokaže bodočnost; — minlost nam doka- zuje, da za vsaka politika, ki ne temelji na re- alnih tleh, razbije prej ali slej ob neizprosmem razvoju dogodkov, ki ne poznajo ne lepih in ne — grdih sanj!

Lloyd Georgeov govor o rusko-poljskem vprašanju

Po porazu se zvrta krivda za vojno samo na Poljsko — Zavezniki se vdali ruski zahtevi po neposrednih pogajanjih s Poljsko

LONDON, 10. Pred zelo pričakovanim go- vorom v zagledki dolni zbornici o rusko-polj- skem vprašanju je imel Lloyd George sestank z zastopniki »Trade Unions« in laburistične stranke, ki so bili sklenili, da bodo proglasili opčno stavko v slučaju, da angleška vlada napove vojno Rusiji. Lloyd George jih je presil, naj opuste vsako dolazovanje, dokler ne to po- dal tozadevnih izjav v dolgi zbornici.

Lekcija Poljakom

Če bi se ne preučilo dosednji mir zaradi tega, ker bo Poljski morda odločilni pogoje, ki bi jih sovjetska vlada — upravičeno zahtevala, bi zavezniki ne mogli podpirati Poljske, toda oni ne morejo ostati ob strani, ko gre za obstoj Poljske. Zveza narodov je sindikat držav, ki ne morejo stati mimo ob strani, če se tigrava ob- stoj ene države in če je njeno življenje v nevar- nosti. Dogovor, kakor ga jaz razumem — je pripomnil Lloyd George — ne predvideva vo- jnske akcije v svrhu pomoči eni državi, temveč bolj gospodarski pritisk. Govornik je opozarjal na nevarnost, ki grozi Evropi s strani miliari- stične vlasti, kakor je postala sovjetska Rusija, soseda Nemčije, in je nato poročal o zavezni- škinih namenih ki so ti le:

1. Nobene akcije, izvzemši pomoč Poljski v njenem boju za obstoj in neodvisnost;
2. Mi bomo dali najo pomoč samo državi, da se zares bojuje.

Lloyd George je nato poročal o položaju Poljske, ki je morala prevzeti brez izkustva od- govornost samostojne države v zelo težavnih razmerah. Ministrski predsednik se je nato obrnil proti laburistom in pozval njihovo stran- ke, kot zastopnice organizacije, ki ima namen zaščite slabotnih, naj ne sodi prestrgo prvih korakov poljskih državnikov na političnem polju. Zavezniške čete se ne bodo poslate na Poljsko — je nadaljeval govornik — to smo Poljski jasno povedali.

Sklepi v Hytheju

Potrebno je, da se tudi v Angliji razume, da bodo zavezniki v slučaju, da ti konference v Minsku ne člena nobenega uspeha, pomagali obklevetavati Poljsko in poljski narod v svrhu njene obrambe z vojnimi materialom, ki ga imajo na razpolago, da bodo dajali potrebne nasvete in navodila in izvrševali gospodarski pritisk na Rusijo.

Kar se tiče konference v Hytheju, je bil do- sežen ta le sporazum: edini namen zavezniške politike v tem vprašanju je zagotovitev miru na podlagi poljske nerušne neodvisnosti. Mi očitamo drugega čila in to je naš glavni in edini predmet v rusko — poljskih pogajanjih.

Druge točka je ta le: Mi smo predlagali so- vjetski vlad, naj ustavi sovražnostni mirni po- medeljek. Sovjetska vlada je odgovorila: Polja- ki se bodo sestali z nami v sredo v svrhu raz- pravljanja o tem vprašanju, o katerem se ži- timo pogovoriti z njimi.

Treča točka: Zavezniki svetujejo Poljski, naj poizkusa skleniti premirje, samo da se prizna neodvisnost etnografske Poljske. Lloyd George zagotavlja, da je bila ta točka že rešena.

Četrta točka je ta le: Če Poljska sprejme mi- rovne pogoje, ne bodo zavezniki posredovali ne v svrhu preprečitve sklepanja dogovorov ne v svrhu izpremenitve sklenjenih dogovorov. Tukaj je prekinil Lloyd George poslanec Bentillet, ki je vprašal, kakšno stališče bo za- vzel Amerika. Mi se bomo gotovo obrnili k Ameriki — je odgovoril Lloyd George — pre- pričan sem, da ne bo v Ameriki razlike med mirni. Glede poljske neodvisnosti, pa naj bodo mnenja glede Zveze narodov še tako raz- lična.

Asquith je tukaj prekinil Lloyd Georgea in izjavil, da se mora v slučaju ponesrečenja po- gajanj predložiti vprašanje nepristranskemu so- dišču in zahteva, naj se obrne na Zvezo na- rodov.

RUSKI POGOJI ZA SKLENITEV MIRU S POLJSKO

Končno je ministrski predsednik javil, da je prejel od Kamenvega poročilo o premirnih in mirovni pogoji, o katerih se bo razprav- ljal na konferenci v Minsku. Kamenev je spo- ročil, da bodo dopolnjeni s podrobnostmi manj- še vrednosti. Pogoji so ti le:

1. Število vojske vske se zniža na 50.000 mož, a število vojakov pri poveljništvih in upravnih uradih na 10.000 mož;
2. Demobilizacija se izvrši tekom enega me- seca;
3. Vse orožje, razen onega, ki rabi za znižano število vojske, se bo moralo izročiti sovjetski Rusiji;
4. Vse vojne obrti ustavijo svoje delovanje;
5. Ne vojaštvo ne vojni material se ne bosta smela odvažati v inozemstvo;
6. Rusiji se bodo dovolile olajšave za trgovin- ski promet proti Baltičnemu morju in od Bal- tiškega morja, ne da bi se delale kakšne ovire;
7. Družina v vojni padlih vojakov se bo dala zemlja;
8. Druge strani se bodo

1. Umeknile ruske in ukrajinske čete s polj- skega bojišča;

2. premirna črta bo ostala »statu quo« in ne bo segala bolj vzhodno od črte, ki jo je doletel lord Curzon; poljska vojska se bo umeknila 50 vrst do črte in čma po sredi bo nevtralna;

4. Meja poljske neodvisne države bo v sploš- nem enaka oni, ki je naznačena v noti lorda Curzona od 20. julija, toda Poljski se da vrhu tega še kos zemlja.

Lloyd George je izjavil, da se je posvetoval s svojimi tovariši, čim je dozal za te pogoje in da je poslal tozadevno sporočilo Franciji in Italiji.

General Weygand prevzame vrhovno poveljništvo poljske vojske

Poljske čete se umaknejo iz vzhodne Galicije? — Pred odločilno bitko na srednji Visli in Sanu VARŠAVA, 11. (S.) Odbor za državno o- branbo je imel sejo, na kateri se je razpravlja- lo o zelo resnih ukrepih v svrhu obrambe glav- nega mesta in reorganizacije vojske. Na tej seji je odbor za narodno obrambo ponudil vr- hovno poveljništvo in odgovornost za vojne operacije generalu Weygandu. Smatra se, da general Weygand ni odklonil predloga, stavlil je samo nekatere pogoje, med katerimi je naj- glavnejši zapustitev vzhodne Galicije in lu- blinskega okolja v svrhu koncentracije čet na srednji Visli in Sanu v ožled novi veliki ofen- zivi.

Zdi se, da se poljski krogi še obnavljajo in da se ne morejo odločiti na to žrtve, ki bi pri- šle Poljski, da brani samo polovico držav- nega ozemlja. Javlja se, da je general Wey- gand podredil svoj odgovor odgovoru, ki ga da sovjetska vlada na zadnjo noto — princa Za- pjehe.

Krasin in Kamenev odpotujeta v nedeljo iz Londona?

LONDON, 10. (S.) Krasinova in Kameneva misija odpotuje iz Londona najkasneje v nede- ljo ob 20. če sovjetska vlada ne da med tem časom potrebnih jamstev za ohranitev poljske integritete.

VPRASANJE PRIZNANJA RUSKEGA DOLGA

PARIZ, 11. (S.) Listi javljajo, da francoski uradni krogi ne vedo ničesar o kakem Kame- nevem koraku glede priznanja ruskega dolga.

Češkoslovaška za nevtralnost v rusko-poljskem sporu

PRAGA, 10. Ministrski svet je objavil to le izjavo glede dogodkov na Poljskem: »Češko- slovaška vlada ni skrivala svojega odpora proti vojni med ruskim in poljskim narodom. Upali smo, da bo vsled vojnih grozot štiriletno vojne izgnila povsed volja za nove vojne in da bodo tudi zmogoveli videli, kakšne posledice ima vojna. Toda vojna še vedno uničuje, uničuje, za- hleva troške, odganja narod od dela in ome- nočuje vojujočim narodom obnovitev njho- ve zemlje in udejstvitev gospodarskih in so- cialnih reform. V vojujočih državah umira prebivalstvo lakote, kar rabi vojska živež, ki bi bil potreben za ločen narod. Izražamo zato prepričanje, da se mora rešiti rusko-poljski spor potem mirovni pogajanj, želimo, da bi Rusija in zavezniki začeli reševati sporna vprašanja mirnim potom in smatramo, da je v splošno korist cele Evrope, če se v vseh drža- vah izvrše vse mirovne pogodbe.

Kar pa se tiče naše države, ponavljamo in poudarjamo, da hočemo vztrajati pri naši mi- robnosti politiki, pri nevtralnosti. Naša ne- vtralnost vključuje, kakor je samoočeti umev- no, obe vojaški državi, kar je vlada že po- novno izjavila. Naše javno mnenje naj se torej ac da razburati po lažnih vesteh, ki jih šir- jo notranji in zunanji sovražniki naše države. Dolga vojna in njene grozote ter posledice so izprale vse moči. Ohraniti moramo mir in prevrednost in vsak mora izvršiti svojo dolžnost nasproti domovini.

Česopije vseh strank je sprejelo z zadošče- njem vladne objave. »Pravo Lidu« protestira proti morebitnemu madžarskemu posredovanju v rusko — poljskem sporu in izjavlja, da morejo Poljsko rešiti samo pogajanja z Rusijo. »Česke Slovo« protestira proti kakšni reviziji mirovni- h pogodb, ki jo žele posebno Madžari!

RENNER V PRAGI

PRAGA, 11. Kancelar Renner je imel sestanek z ministrim Benešem v svrhu razpravlja- nja o mednarodnem položaju.

Ceremonijalen podpis turške mirovne pogodbe

SEVR, 10. Ceremonija podpisa turške mi- rovne pogodbe se je vršila danes popoldne ob 16. Ob 1630 so zavezniški pooblašenci že zasedli svoje prostore okoli mize v obliki pod- kove. Takoj nato sta bila uvedena turška po- oblašena general Hamdy pašin in Tewfik be- ki, ki sta ostala po turški šegi v jesu tekom cele ceremonije. Millerand je vstal in izjavil, da je seja odprta ter da se bo podpisala mirov- na pogodba, sklenjena med zavezniški in Tur- čijo. Millerand je zagotovil zavezniške in tur- ške odposlance, da odgovarja besedi, predlo- ženo jim v podpis, popolnoma enemu besedi- lu, ki jim je bilo prej izročeno. Turški odposlan- ca sta podpisala in se nato vrnila na svoja pro- stora, a nato so podpisali angleški, francoski, italijanski, japonski, armenski, belgijski, grški, poljski, portugalski, rumunski in češkoslovaški odposlanci.

Razen turške pogodbe so bili podpisani: do- govor glede Tracije, dogovor glede gospodar- skega vpliva na vzhod, italijansko-grški dogo- vor glede dodekoneških otokov, dogovor glede Armenije, dogovor glede grških manjšin, do- govor glede novih držav in dogovor glede meja srednje Evrope.

Jugoslavija ni podpisala turške mirovne pogodbe, poudarjajoč, da ne more sprejeti fi- nancijskih bremen, ki ji jih malaga priklopitve nekdanjega turškega ozemlja leta 1913. Tudi republika Hegaz ni podpisala turške pogodbe. Preden so se odločili turški odposlanci na pod- pis pogodbe, je bilo treba prenatagati veliko te- žav, kajti turški odposlanci so poudarjali, da ne morejo podpisati, preden jim se ne omo- goči, da dokazuje svojo vlad, kako so bili pri- siljeni na podpis. Končno so vendar podpisali, in tako je rešeno, eno najglavnejših mednarod- nih vprašanj — na papirju. Ali bo rešeno tudi v preliki, bo pokazala bodočnost.

Nemška delegacija na mirovni konferenci ni razpuščena

PARIZ, 10. (S.) Nemška delegacija v Parizu sporoča: Ni res, da je bila nemška delegacija v Parizu razpuščena. Njen predsednik Coepert se je pojavil v Berlinu, kjer bo prevzel neko mesto v vnanjem ministrstvu. Njegov nasled- nik bo imenovan kmalu s medtem prevzame predsedništvo delegacije von Wedel, svetnik pri nemškem poslanstvu v Parizu.

Incident med italijanskimi vojniki in nemško policijo

ALLENSTEIN, 10. (S.) Prvi vlak z itali- janskimi četami bo odpotoval še danes. V sled nekaterih upravnih potežkah. Med italijanski- mi vojniki in nemško policijo je prišlo do ne- ljubega incidenta, tekom katerega je bil težko ranjen neki nemški policist. Spopada se je udeležila tudi množica. Neki italijanski čast- nik je aretirani ranila.

VOJASKA ZVEZA MED FRANCIJO IN BELGIJO

BRUXELLES, 11. (S.) Dnevna se iz vero- dostojnega vira, da so belgijski in francoski vojaški poveljniki

ževala prodajo vseh pridržkov, ki jih bo imel na kmet na razpolago; kajti vsi vemo, da je rešitev našega kmeta iz rok nemških izkoriščevalcev odvisna ne le od narodne zavednosti, marveč pred vsem od gospodarske osamosvojitve.

Kot nepristarni opazovalec moram reči, da sem se moral čuditi našim rodoljubom v Velikovu, kako zmorejo toliko dela, ki je vrše zraven svojih stanovskih opravil. Če se ne motim, izhaja tu kar 5 listov, dalje številno letakov, brošur itd. v propagandne svrhe. Dalje je treba zasledovati in paralizirati vse zahrbtno rovarjenje zagrizenih nasprotnikov, ki dobivajo čez mejo obilno denarnih sredstev za svojo agitacijo. Vse to veliko delo sloni na ramah malega števila naših ljudi, ki delajo vztrajno in tiho, brez osebnih koristi, čestokrat v škodo svojemu zdravju in žepu.

Dolžnost vsakega zavednega Slovenca je, da centi to delo in je podpira po svojih močeh. Ustanavljajmo povsod koroške odbore, agitirajmo, prispevajmo in nabirajmo denarnih sredstev za plebiscit! Delo naših bratov na Koroškem ne sme opustiti vsled naše malomarnosti. Bratje, vsi na noge za našo krasno Koroško!

Važna prometna konferenca v Mariboru. — Na predlog ministrstva za promet se je vršila zadnje dni v Mariboru konferenca, na kateri sta bili zastopani kraljevstvo SHS in avstrijska republika. Obravnavala so se ob tej priliki vsa vprašanja, ki se tičejo železniške, carinske, poštne, brovarne, telefonske, policijske in sanitetne službe na obeh mejnih postajah. Zastopana so bila vsa pristojna ministrstva in tamkajšnji komisariat za promet in obratno ravnanje južne železnice.

Negotovanje regentovega potovanja v Sarajevo. — Te dni se končno reši vprašanje, ali regent posesti Sarajevo, Mostar in Dubrovnik, ali pa se potovanje odgodi za nekaj časa v sled sedanjih razmer.

Jugoslavija se bo glasom vojske ministrskega odločila imenovanje uradno. — Kraljevina Srbija, Hrvatov in Slovencev in ne več kraljevstvo SHS.

Iz Koroške. — Pismene ukore daje nemško propagandno vodstvo na Koroškem svojim zaupnikom, ki skrivajsko kako nerednost, oziroma nerednost. Tako se je pripetilo tudi nekemu Kordeschu. Nemško poročilo pravi, da so se v gostilni Leschaz v Celovcu nedavno razgovarjali nekateri celovski meščani o usodi pasa A, čes, da je že zapeljavati, pri čemer so tudi nekateri omenili, da bo Celovec glasoval s 70% za Jugoslavijo. Te izjave je poskušal ovreči nemški zaupnik Kordesch, ki je bil slučajno navzoč. Ker pa mož ni naznanil tega dogodka oblastim (kar da bi bila njegova dolžnost), je propagandno vodstvo podelilo g. Kordeschu pismeni ukor.

Nemci se hudejejo, ker je bil »Nationalpolitischer Ausschuss« tako previden, da ni bolj skril imen svojih zaupnikov v pasu A. V sled tega, da Slovenci vedo za ta imena in tako lahko onemogočijo nemško propagando, so Nemci — kakor pravijo — izgubili najmanj polovico svojih nemških, dosedaj zanesljivih glasov v A pasu. Tako se je neki Nemeec tudi izrazil, da je »Nationalpolitischer Ausschuss« nemški stvari več škodoval, nego koristil. Dejal je, da je edini uspeh nemškega propagandnega vodstva ta, da po plebiscitu, ki izpade gotovo Jugoslaviji v prid, jugoslovanska vlada po zapre nemške hijske in zaupnike, ker ve za njih imena. Večina koroških Nemcev, zlasti celovških, je že davno obupala nad nemško zmago v jugoslovenski coni in si sploh ne dela več iluzij.

Nemci so premenili svoje zaupnike. — Ker so vsi nemški zaupniki in njih načrti v pasu A izdani, si je poskušalo propagandno vodstvo novih zaupnih mož, za katerih imena pa se tudi že ve. Vse napenjanje Nemcev v pasu A jim ne bo nič koristilo.

Nove tvornice. — V Pančevu se v kratkem o-snuje tvornica za tekstilno industrijo. V Visokem pa otvori belgajska prometna banka tvornico za usnje.

Otvoritev pravnih fakultet v Subotici. Prvi semester na pravniški fakulteti v Subotici se o-tvori dne 15. septembra, a zaključje se dne 27. pro-cina 1921. Vpisovanje bo trajalo od 15. sept. do 1. okt. Pričakujejo, da bo pravne študije v Subotici poselelo zelo mnogo dijakov, ker je tam življenje jako po cen.

Anglijski vojski atase v Belgradu. Major generala štaba Tomperle je začasnno imenovan za angleškega vojskega ataseja v Belgradu. Doslej je bil prof. zgodovine na vseučilišču v Cambridgeu. Nedavno je spisal znamenito knjigo o mirovni konferenci v Parizu.

Nadzornik vojskih godb. Za nadzornika vseh vojskih godb je imenovan višji kapelnik S. Pokorny. V kraljevini SHS je sedaj 24 divizijskih godb.

Domače vesti

Promoviran je bil na dunajskem vseučilišču doktorjem prava naš goriski rojak, g. Engelbert Besednjak. Naše iskrene čestitke!

Naše šolsko vprašanje, socialisti in mi. Na oči-tanje, da so popolnoma pasivni sprito naše borbe za slovensko šolo, za slovenskega otroka; posebno pa na očitjanje, ne le da ni ne prispevajo za sno-vanje in vzdrževanje našega šolstva na podlagi sa-pomoči, vsiljene nam po žalostnih razmerah, nam odgovarjajo navadno iz krogov slovenske socialne demokracije odkrito, da so tudi oni zavzeti za slovensko šolstvo, da pa so nasprotniki vsake pri-redivne in vsakega nabiranja sploh v to svrhl Čes, da je to nepotrebno; saj da je občina dolžna dati šole tudi slovenskim meščanom! To je sicer gola resnica; ali utemeljevanje socialnodemokratskega stališča je vendar neveljavno do k.ija. Občina je dolžna — gotovo. In to ne le po še veljavnih avstrijskih, ampak tudi po moralnih zakonih. Gos-podje pa naj si ne domišljajo, da nam pripovedu-jejo kaj novega, česar mi nismo vedeli doslej; da so nam prinisli razkritje, kako moremo svojo šolsko misel izvesti — to najljubejo krivico, ki jo moramo trpeti — odpraviti kar hkratu. Nič drugega ne bi

trebalo torej, nego da zaključimo trzaski obini-tič, mari ne več, da si dolžna ustanovljati in vzdrževati šole tudi za slovenske meščane? Naj vrši svojo dolžnost! — Če bi tako zaključili, pa bi bilo naše šolsko vprašanje rešeno brez vsake za-sebne žrtve in podan bi bil dokaz, da je stališče socialistov napram temu vprašanju popolnoma o-pravičeno in pravilno! — Mari ne? Ne, tisočkrat ne — odgovarjamo mi! Če ne vedo, pa naj izvedo sedaj: naša borba za slovensko šolo v Trstu traja že blizu štirideset let: leta 1882. — če se ne moti-mo — je bilo, ko so slovenski starši v Trstu stori-li prve korake pri avstrijski vladi, da bi se trzaska občina prisilila v ustanavljanje slovenskih šol. Vršla so se tudi komisijska poizvedovanja, spisi so romali iz Trsta na Dunaj; ali prišel je zlom Avstrije — minoli ste skoraj štiri desetletja — ne da bi bila ona prošnja slovenskih staršev prišla do rešitve! Tako je, prijatelji! Zato zveni vaše uteme-ljevanje stališča — brezbrzištnosti kakor krvava i-tonija, skoraj kakor zaključevanje. Naj pojasnimo na pripodobit Nekdo se je obvezal, da bo dajal ne-komu hrano do njegove smrti. Kar naenkrat pa je prišla onemu misel, da ne bo dajal več hrane in mu je res noče več dajati. Kaj naj stori kruto za-deti? Mari naj umrje od gladi, naj pade v grob, oklepajoč se le svoje pravice? Mari naj si zato, ker je oni drugi dolžan dajati mu hrano, ne poma-ga sam, ne seže po samopomoči in se obrne do-milostnosti drugih ljudi? V našem slučaju: mari naj si zato, ker nam občina noče dati šole in ker tudi nimamo sredstev in moči, da bi jo prisilili v vršenje te dolžnosti: mari naj si zato ne pomagamo sami?!! Kakor bi oni drugi, ki bi umrl od gladi, ker mu kdo noče dati hrane, čeprav je obvezan v to, tako bi tudi mi zagrešili narodno samobjo-stvo, ako bi si ne pomagali sami, ko že občina noče vršiti svoje dolžnosti! Kak socialen demo-krat nas bi hotel morda zavrniti, da nismo bili do-volj odločni, da gismo ubirali pravih poti, drugače da bi bili nahajali tudi pri njih moralne podpo-re v dosednjem svojih pravic. V odgovor ugotavljam do-jevtvo, da je eden socialnodemokratskih prav-kov — svetovalec Cerniut — nekoč v seji mestne-ga sveta odločno izjavil, da je Trst italijansko me-sto in Slovencev da ne preostaja drugega, nego da se asimilirajo! In občinski svetovalec in socia-listični prvak Cerniut je medna poznal pravo sta-lišče svoje stranke napram našemu šolskemu vpraš-anju v Trstu!! — Mi pa nočemo umreti od gladi, nočemo pasti v narodni grob, nočemo se odreči naj-višji potrebi vsakega naroda — glavnemu sredstvu kulture. Vsačemo nadalje nabirati za svojo šolo in jo vzdrževati na načelu samopomoči. Dejstvo, da drugi nočejo, ne more nas odvrniti, da ne bi mi sami vršili svoje dolžnosti!

Uradne vesti

Odlok o stanovanjih

(Dalje. — Glej »Edinost« od 10. in 11. t. m.)

26. Določbe prejšnjega člena ne veljajo iz ozirov na javno korist, v slučajih, ko gre za pogodbe v prid javnim upravam. — 27. Pogodbe, sklenjene s prejšnjim protu določbi čl. 25, se smatrajo za ne-veljavne, a najemnik ali podnajemnik se na zahte-vo civilnega komisarja lahko prisilno izžene, brez oziroma na kazni, ki jih določa 45. čl. pričujočega odloka. — 28. Noben prostor se ne bo smel dati ni v najem ni v podnajem, ako ni bila tozadevna pogodba najprej potrjena od civilnega komisarja v Trstu. Potrdilo je potrebno tudi v slučaju, ko pride na mesto najemnika ali podnajemnika, ki gre iz prostorov, takoj kak drug najemnik ali podna-jemnik. Za vsako pogodbo o najemu ali podnaje-mu, ki je bila sklenjena brez potrdila civilnega komisarijata v Trstu, sta potrjena oba, tisti ki da in tisti ki vzame v najem, kaznim določenim v členu 45. pričujočega odloka. — 29. Potrdilo, o ka-terem je bila beseda v prejšnjem členu, se mora odločiti: a) ako se izkaže, da ima najemnik ali pod-najemnik v zakupu druge prostora, ki zadostujejo njegovim potrebam; b) ako zahtevana stanarina prekaša znesek, dovoljen v prejšnjih členih priču-jočega odloka. — 30. Kdor daje v podnajem sta-novanja ali opremljene sobe, s posluho ali bez nje, ne sme zahtevati stanarine, ki bi iznašala več kot dvakrat toliko, kolikor znaša njegova najemnina. Ako nastane spor glede določitve stanarine za prostore v podnajemu, tedaj odloči civilni komisar v Trstu po zaslišanju prizadetih in po ogledu pro-storov, ako najde za potrebno jih videti. — 31. Pri določitvi cen za opremljene sobe se mora je-mati v poštev njih velikost, rabo, urejenost in o-premo in tudi prirodo pogodbe po tem ali je na leto, na mesec ali na dan. — 32. Stanarina za o-premljene sobe v podnajemu se določi po kriterij-ih in v mejah, o katerih se je govorilo v 30. in 31. čl., ako je oprema navadna in posluha čisto dom-ača. Povšek na račun podnajemnika ima pravico dovoliti civilni komisar, namreč za perilo, razsvet-ljavo, ogrev, za rabo kopeli, kuhinje, drugih sob, tudi če skupaj s kakim drugim stanovanjem, za o-premo z luksuznim pohištvo itd. — 33. Prepove-da je staviti najemnine za takšne lokale v od-visnost od tega ali stanovalec kupi ali vzame v najem ali ne pohištvo, ki se nahaja v dotičnih pro-storih. Pogodbe glede pohištva se bodo smatrale za neveljavne in kakor da bi jih ne bilo in pri-za-deti lahko zahteva nazaj, kar je plačal za izvršitev takšnih pogodb. Določbe tega člena nimajo velja-ve za tiste prostore, ki se dajajo v podnajem ob-tem s pohištvo, ako so ti prostori bili naznanjeni po določbah 23. čl. pričujočega odloka kot o-premljeni prostori, namenjeni za hotele. — 34. Tudi za prodajo, predajo v najem ali podnajem in sploh za vsako oddajo opreme, ako je v zvezi z najemno ali podnajemno pogodbo, je potrebno da bodi to-zadeven spis potrjen od civilnega komisarja za Trst in okolico. V nasprotnem slučaju se bo ukre-palo po določbah čl. 28. pričujočega odloka. — 35. Ravno tako je prepovedana vsaka nagrada za da-jevanje v najem ali v podnajem, izvršenosti to, kar je treba dati mešetarjem po postopku v skladu z obsto-ječimi navadami. Sodno poklanje s strani posre-dovalcev, ki niso mešetarji po poklicu, v svrhu dosege nagrade — ni dovoljeno. — 36. V nobenem slučaju in iz nobenega vzroka ne smejo lastniki

ali oskrbniki držati svoje prostore prazne ali ne-rabljene. V slučaju, da bi kdo gori omenjenih ne-upravičeno ne hotel dati v najem, je civilni komi-sar za Trst in okolico pooblaščen rekvirirati prazna nerabljena stanovanja in jih držati na raz-po-laganje povpraševalcem. On tudi določi stanarino na podlagi svote, ki se je plačala v kronah pred vojno, ki se izpremeni v lire ali pari s povikom, ki ga dovoljujejo določbe pričujočega odloka. Dru-gače pa je pooblaščen določiti stanarino za takšne prostore po navadnih trzaskih najemninških cenah in prostore dati v najem povpraševalcu v imenu lastnika ali najemnika. Lastniki ali oskrbniki se ne smejo upirati rekviziciji, toda imajo pravico povabiti stanovalec pred pristojno okrajno sodnijo v roku enega meseca po uradni predaji v najem, ako mislijo, da je stanarina, določena od civilne-ga komisarijata v Trstu, neprimerna dejanski vred-nosti rekviriranih prostorov. — (Konec jutri.)

Iz trzaskega življenja

Morilca bankirja Davanzo aretirano

Vse mesto se nahaja že nekaj časa sem pod do-jmno grozovitih in nečloveških zločinov, ki se do-gajajo in nizajo eden za drugim, človek bi rekel po nekakem načrtu. V treh tednih nismo imeli nič manj ko tri strašne in nič manj tajinsvene umore. V treh tednih, smo rekli, so se zgodile takšne stvari, o katerih se še sililo pred vojno vsakih pet do deset let po enkrat in še ni slo za tako ži-vinska in tako rafinirana hudodelstva, kakršna so sedaj takorekoč na dnevnem redu. Dne 22. ju-lija ste padli dve življenji dveh mladih mož pod nečloveško roko ostudnih morilcev. Opoldne je bil zaklan bankir Davanzo, a zvečer mornar Grego. O enem in drugem zločinu smo poročali svoj čas in torej ni treba, da se zopet lotimo pripovedovalce, ker ostanejo takšni čini vsakomur trajno v spomi-nu. Tretji zločin je še popolnoma svež, od prete-kle sobote, ko je izgubil svoje mlado življenje Marelli, uradnik trdke Verani v ul. Ghega.

Vsi ti zločini so se izvršili na tako rafiniran in tajinstven način, da je policija oblast kar obstr-mela, ko je videla, da so zločinci pustili le pre-malo znamenaj za seboj, da bi jih mogla zasledovati. To je obutilo tudi občinstvo, ki je začelo prestrašeno zmejavati z glavjo, čes kam nas je spravila vojna in zasedba, človek ni več varen nikjer svo-jeje življenja pred takimi točevaji. Občinstvo je imelo popolnoma prav, kajti, kakor že rečeno, takšne stvari kot sedaj so se dogajale le redko pod bišvo upravo.

Mnogi so tudi že začeli sumiti v sposobnost in v dobro voljo sedanje policije. Toda ako je bilo takšno naziranje upravičeno kot prvi vtisk, se mora priznati, da se je tukajšnja policija pokazala ravno povodom zadnjih zločinov. Pred par dnevi smo poročali, da se ji je posrečilo aretirati mo-rilca s Kjadina, a danes je celo mesto pod do-jmno aretacije obeh morilcev bankirja s trga della Borsa.

Sledi, ki sta jih pustila za seboj morilca, niso bile za nobeno praktično porabo, en travmatski vzrok listi, ena cigareta z ustnikom in nekaj pa-volet, o kateri pa se je ugotovilo, da jo je vršil na tla g. Zennaro, ki je bil poklican od oblasti na lice mesta in ki si je s to pavolo obrisal prste, ker si jih je bil omazal s krvjo ubitega Davanza. Edini zanesljiv podatek je vedel dati brivec Lupoli, ki je videl, kako sta prišla ob tisti usodopolni uri ven iz menjalnice dva mlada in elegantna človeka, katerih eden je imel majhen paketčič v eni roki, a drugi kratko palico. Tudi to ni mnogo, toda do-kazuje, da sta bila morilca dva.

Radi neporabnosti najdenih sledi za preiskavo in izsledovanje zločincev je policija opustila to pot in se lotila druge. Vsaka dobra policija pozna vse sumljive osebe svojega področja. Ne samo to, tem-več morajo policijske oblasti biti tudi natančno obveščene o načinu in sredstvih življenja takšnih pičikov, katerim se sicer ne more očitati nič stvar-nega, ki pa so vendar sumljivi, kakor se pravi, po svoji notranjosti in zunanosti.

In takšnih tipov kar mgoli v našem mestu od zasedbe sem. O tem ni samo policija dobro in na-tačno poučena, temveč vemo vsi, da je postal naš lep Trst shajališče in pribezališe najostudnej-sih izmedkov iz vse Italije, počeni od rti Passaro pa gor do Vidma. Ko se torej zgodi kak tajinstven zločin takšne vrste kot rečeni umori, ima polici-ja obilno izbor tudi pri nas v Trstu in široko polje opazovanja.

Se pred umorom menjala Davanzo je obračalo nase pozornost policije neko čudno človeče, ki je stanovalo v hotelu »Continental«. Bil je to mlad in eleganten gospod, pravi tip razuzdanega lahko-zivca. Ker je trošil denar, kot da bi se bral na ro-bidi, so vsi mislili, da je zelo bogat, da je milijon-er. On sam je izdajal za bogatega vintorčja iz Lecce, svoje podružnice pa da je imel v Milanu in tudi drugod po Italiji. V hotelu »Continental« so ga dobro poznali in imeli z njim tudi nekeke posle. Imel je tudi ljubavnico, nko Adalija Gridelli, katero je izdrževal in s katero sta živela skupno življenje. Šla sta čisto na izlete v vse kraje trz-asko okolice, večinoma v avtomobilu. Zelo pridno sta zahajala tudi v kopalnice.

Takšen tip se ne bi mogel skriti tudi najslabši policiji ne. Prvo znamenje, da ta elegantni in bo-gati gospod ne more imeti čiste vesti, je bilo to, da je menjal svoje ime. Ob raznih priložnostih se je imenoval različno, enkrat Gaetano Olietti in drugi zopet Gaetano Manfredi itd. V hotelu »Continental« se je pogajal celo za hotel, kjer je hotel kupiti restavracijo. Bil se je pogajal za svoto 320.000 lir. V pogodbi je bila med ostalim tudi določba, da plača prvi obrok 50.000 lir dne 21. julija t. l. Toda ko je prišel ta dan, elegantni gospod ni imel denarja ter je rekel, da mu ima priti drugi dan.

Za tem je šel v Gorico, kjer je delal dalje svoje sleparske kupče. Usodopolno zanj je imelo biti pogajanje z g. Karolom Toffaninju, od ktere je hotel kupiti vilo za 130.000 lir. Ker se je zdel kupec g. Toffaninju čuden možakar, je šel v Trst v hotel »Continental«, da se osebo prepriča o njem. Ele-gantni gospod mu je namreč rekel, da je lastnik re-

čnega hotela. Tu so rekli g. Toffaninju, da se je zares pogajal za restavracijo za 320.000 lir, toda dostavili so, da imajo le malo vere v to kupčijo in še več rekli so mu, da ne more biti dotični gos-pod nič pri čisti pameti.

G. Toffanini si ni mogel kaj, da bi stvar ne na-znal policiji, ki je na ta način izvedela, da je ta sumnjiv tip v Gorici. Kakor hitro ji je prišlo to do ušes, je poslala dva agenta v Gorico, ki sta areti-rala gospoška pustolovca in ga pripeljala v Trst. Ugotovilo se je, da se imenuje Rocco De Vitis, 25 let star, doma iz Ruffano, pokrajina Lecce v I-taliji.

Niso mislili, da jim je prišel v roke morilec rajn-kega Davanza. Na to misel je napeljal policijo dejstvo, da so našli pri aretiranem nekak načrt sobe. In res po natančnem primerjanju načrta s prostori Davanzoove menjalnice, se je ugotovilo, da odgovarja ta tloris popolnoma tem prostorom. Razen tega je zanimivo tudi to, da je De Vitis služil ob času vojne v 81. topniški bateriji, t. i. pri isti enotici, kjer je služil tudi rajni Davanzo. Bila sta torej pri vojaki skupaj.

Važne podatke, ki dokazujejo, da je De Vitis eden morilcev Davanza, je dala tudi njegova lju-bica Adalija Gridelli. Povedala je namreč, da je opazila dotičnega dne, kako je bil mali žep pri jopi njenega ljubavnika odrgan, kot bi se bil kdo držal zanj. Na eni njegovih krajev, in sicer za de-sno roko, se je našel madež krvi. De Vitis je re-kel, da je to kri njegove ljubavnice, kar pa je ta odločno zanikala.

Najvažnejša okolnost pa je ta, da De Vitis ni bil kot po navadi v hotelu enega tragičnega dne. Hotelško osebje ve povedati celo uro. Navadno je kosil s svojo ljubico točno opoldne. Tisti dan pa je šel iz hotela ob 11 uri je prišel h kosilu se le ob dveh popoldne. (Zločin se je izvršil pa ob 1. uri in par minut). Na vprašanje zakaj ga ni bilo pri kosilu kot po navadi ravno tisti dan, je rekel De Vitis, da je čakal na postaji odvetnika Penetta, ki je imel priti v Trst.

Cim je policija slisala ime Penetta, se je začela takoj zanimati za tega odvetnika. Kajpada ni bil to nikak odvetnik, temveč navaden zločinec kot De Vitis, kakor se je kmalu ugotovilo. Bil je aretir-an tudi on.

Kakor hitro sta bila oba pod ključem, je bil po-klican brivec Lupoli. Imel je odgovoriti na vpraša-nje, ali sta to tista dva mladeniča, ki ju je videl, ko sta zapuščala menjalnico. Brivec je potrdil, da sta ona, da je gotov. Na podlagi izjave brivca Lu-poli ne more biti torej nobenega dvoma, da sta prišla nečloveška morilca vendarle pravici v roke.

Mnogi so trdili in mislili prve dni po zločinu, da sta ga morala izvršiti dva Jugoslovana. Na to mi-sel se je prihajalo radi tega, ker sta prišla park-ir v menjalnico dva gospoda, da bi menjala sto-dinarski bankovci. No, kakor se vidi, sta storila prista Italijana.

Prav lino se je ulovil. Pred sedmimi osmimi dnevi so obiskali neznanji tude Rudolfa Museviča v Car-boli št. 430. Poleg druge škode, ki so mu jo napra-vili, mu je zmanjkala ena zimska suknja. Museviča je seveda bolelo prve dni, ali kmalu je škodo po-zabil, mencej da kar je je. Včeraj je šel kakor po navadi v gostilno »Al Crematorio« pri mostu Sv. Ane. Ko je popil nekaj za prvo žejo, se je lotil igrati na karte z nekimi svojimi prijatelji. Niso dolgo igrali, ko pride v gostilno možakar s suknjo pod pazduho. Ponujal jo je enemu in druge-mu na prodaj. Ko je prišel k mizi, kjer je sedel Musevič, je ta-le videl takoj, da prodaja dotični možakar njegovo suknjo, ki mu je bila ukradena. Takoj mu je prišla v glavo zvijača. Mora se on pogoditi za suknjo, naj stane kolikor hoče. In po-godila sta se. Musevič pa je rekel, da nima denar-ja pri sebi, nakar je možakar odgovoril, da pojde lahko z njim na dom. Napotila sta se. Ko sta pa prišla do orožniške postaje v ul. dell'Istria, je Mu-sevič dal aretirati »poštenega« prodajalca. Ta je sicer trdil, da je kupil suknjo od neke ženske na ulici. Ni mu pomagalo, moral je v zapor. Imenuje se Ivan Bernac, doma iz Marezja.

Nesreča v stari prosti luki. — Delavec se utopil. Sneli so nakladali delavci v stari prosti luki po-hištvo na parnik »Graz«. Delali so za spedijsko podjetje Caro & Jellinek. Pri delu se je izpodrnilo nekemu delavcu, in nesrečnik je padel v vodo. Ni ga bilo mogoče rešiti in ravno tako se ni po-srečilo najti njegovo truplo. Najbrže se je udal nekeje pod ladjo. Danes predpoldne se ukrene potrebno, da se truplo nesrečnega delavca potegne iz vode. Ne ve se še, kdo je ponesrečen.

Za tiskovni sklad »Edinosti«

— Nabiralna pola št. 1. S. Jakob L. 669. — Da-rovali so: po L. 30: Just Mauric; po L. 25: Josip Pre-log, Ivan Vidmar, Karl Trost, Ant. Zavaddal, obi-letni Prelog; po L. 20: Jakob Merhar; po L. 15: M. Gombač, I. Tomažič, J. Černigoj; po L. 10: Gom-bač Ferdo, Kodre Ivan, Kodre Josip, Josip Pre-log Antonov, Kosič Anton, N. N. št. 1, Josip God-nič, Vek. Stepančič, M. Volk, Fr. Tomažič, Ivan Fabič, Ant. Grizonič, D. L., D. A. Josip Glavina, Antonija Glavina, Karl Teršar, Ivan Runko, To-minec, Ante Lisica, Ivančič Jak., Ivan Ražem, Po-žar Anton, Gregorčič Ivan, Milanič Nino; po L. 5: Fr. Ukmar, Mar. Furlan, Josipina Glavič, Ivanka Glavič, Karl Hlača, Roza Segolin, Milan Kodrič, Matej Brezovec, Fran Bišček, And. Hrovatin, Jak. Zadnik, Peter Grzenič, Žegor, Rom. Černigoj, Lešic, Ante Kobal, Vinc. Baus, Fortuna Antonija, Karl Zadnik, Uglešič Niko, Jak. Trost, Ivan Lokančič, Anton Mihalič, Iv. Gernek, Andr. Gombač; po L. 3: Marija Torjan, Ant. Cergol, Lud. Jančič; po L. 2: Ivan Toškan, Josip Klun, Ang. Kobau, Ant. Sver-trežik, Matej Renko, Viktor »Blazič«, Ivan Kjuder, Albin Bremec, Val. Brezovec, Fran Ferluga, An-ton Zivec, Marij Vintzint, Anton Vrč, Anton Ko-bal; po L. 1: Ant. Brezovec, Marija Vatovec, De-kani, Roza Toškan, Dekani, Stefan Poles, Fr. Lipet, Mat. Počkaj, Josip Zerial, Dolina, Jos. Mihočič, Josip Trah, Brundela, Zivec Mih., Jos. Brezovec, Fran Vatovec, And. Renko, Josip Jerič, Josip Fabič, Zvonko Pelan, Josip Pelan, Mih. Požar, Stefan Bak, Ant. Besednjak, Ivan Sluga, Vinc. A-bram, Družin, Ivan Fajdiga, Anton Mezgec, Ant. Simonič, L. Grižon, I. Kalin, I. Škerl, G. Picini, I.

Jejič, J. Janšek, N. N., Ivanka Dujmovič, N. N. in N. N.

— Inženir P. 40 lir.

Borzna poročila.

Tečaj:

Trst, 11. avgusta 1920.

Jadranska banka	490
Gerolimich	1950
Cosulich	532
Libera Triestina	744
Lloyd	2115
Lussino	2300
Martinolich	373
Oceania	480
Premuda	565
Tripovich	575
Ampelea	625
Cement Dalmatia	330
Cement Spalato	390
Krka	503

Tuža valuta na trzaskem trgu:

Trst, 11. avgusta 1920.

Neprepčene krone	9,60 — 10, —
avstrijske nemške krone	9,60 — 9,80
čehoslovaške krone	36 — 37, —
dinarji	84 — 86, —
leji	44,50 — 46, —
marke	43 — 44,50
dolarji	19,60 — 19,80
francoski franki	142,50 — 143, —
švicarski franki	328 — 335, —
angleški funti papirnati	71,50 — 72,50
rublji	26 — 30, —

MALI OGLASI

GLASOVIR za koncert izredno lep, znanaka Be-sendorff proda se po ugodni ceni. Istituto št. 22, I. n.

KNJIGOVESNICA sprejme mladeniča, ki bi imel veselo za to obrt. Naslov pove uprava.

HRASTOVE VINSKE SODE prodam po nizki ceni. Coroco 25, Pillin.

POSTENA ŽENSKA, se nudi za vsako hišno delo, od 4 ure popoldne naprej. Naslov pri u-pravi.

PRODASTA SE dva voza za živinsko vprego. Ponudbe pod št. 109 na upravo.

PRODAM od blavnik, 6 hl, znižana cena. Vouk, Rojan, Vernišliis 554 pod carinskim uradom, zraven openske ceste.

TRGOVSKI POMOČNIK želi službe v mestu ali na deželi. Zmožen je slovenskega, nemškega in malo italijanskega jezika. Ponudbe pod št. 143 na upravo.

KUHARICA za gostilno v ul. Geppa št. 9 se išče.

GLASOVIR skoraj nov in dobro ohranjen prodam po ugodni ceni. Danilo Načinović, gimnazijalec, Kršan Istra.

ZA ZLATO, srebro in krone plača najvišje cene Pertot S. Francesco št. 15, II. nadst.

PIANINO glasovir kupim. Mirodilaica Žigon, Trst ulica XXX. oktobra 8.

G. PINO, zlatarnica-urarnica Trst, Corso Klev. 15

Kupujem srebrne krone in goldinarje po najvišjih cenah

V II. Bistrici šte. 136

se radi selitve ceno proda nova vira s 6 sobami, kopalno sobo, kuhinjo, je dilno shram-bo, 3 podstrešnimi sobicami. Pralna kuhinja, 2 veliki betonirani kleti in vodovod. Poleg gospodarsko poslopje (betoniranih 5 objek-tov) vse krito z eternitom. Velik vrt, predvrt in sadonos v obsegu 4000 m²; vse ograjeno z žično mrežo. Nadeja se gozd, njive in prve vrste travniki s sadon; som v najbližjem okolstvu.

(92)

J